

İZMİR

Çılgın Gezgin'in
El kitabı

Mazlum Akın

İÇİNDEKİLER

YOLA ÇIKIYORUZ! / 7

Ah şu İzmir'in havası / 9

İzmir'in Uzuuun ama Renkli Tarihi! / 12

İzmir için mini coğrafya bilgisi / 29

İŞTE İZMİR'DEYİZ! / 31

Konak ve Alsancak çevresi / 31

İzmir'in simgesi: Konak Saat Kulesi / 32

Ne kadar minik, o kadar zarif: Yalı Cami / 36

9 Eylül'ün simgesi: Hükümet Konağı / 37

Konak'ın Süslü Püslü Binaları / 38

Kemeraltı / 44

Kemeraltı'nda keyifli bir mola Kızlarağası Hanı / 46

Kemeraltı'nın zarif camileri / 48

Börek ve çay zamanı! / 51

"Eiffel Kulesi" mimarının İzmir'deki binası: Konak Pier! / 52

Klasik müzeler gezisi: Etnografya ve Arkeoloji Müzeleri / 53

Oyuncak Müzesi / 57

Sokaklar arası çalışan asansör! / 58

Kordonboyu'nda fayton gezisi! / 61

4 kilometrelik rıhtımın limanı: Pasaport İskelesi / 62

Alsancak Garı ve Müzesi / 64

İzmir demek fuar şehri demek! / 66

Körfez'de vapur keyfi! / 73

İzmir kentinin tarihi izleri! / 75

İzmir'in karşı yakası ve Çiğli tarafları / 78

İzmir'den bağımsız semt: Karşıyaka! / 78

Karşıyaka'nın da faytonları var! / 82

Karşıyaka Çarşısı'ndan BOSPA'ya, Açık Hava Tiyatrosu'ndan

Ekopazar'a! / 83

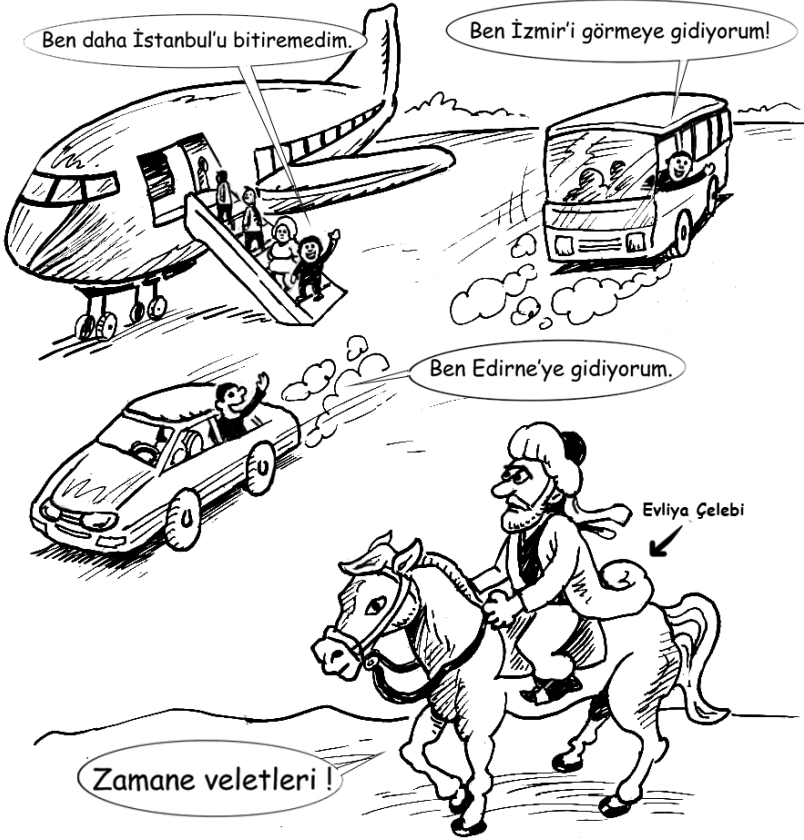
Karşıyaka'nın köşkleri! / 83

Doğal Yaşam Parkı'nın şanslı sakinleri! / 84

Kuşlar için cennet! / 87
Efsanevi Karagöl pikniği! / 88
Bornova ve Çevresi / 89
Bornova'nın köşkleri! / 89
Çiçekliköy kahvaltı yaylası! / 92
Homeros'un Vadisi! / 92
Buca ve ötesi / 94
Önünden tren geçmeyen Şirinyer İstasyonu! / 94
Buca levantenlerinin köşk savaşları! / 95
Ağa'nın parkı böyle olur! / 96
Mevlana Buca'da! / 97
Bir dolu gölet ve Yedi Göller! / 98
Kızılçullu su kemerleri / 100
Balçova-Güzelbahçe arası / 100
Agamemnon'un Balçova'daki kaplıcaları! / 101
Yaz teleferiği! / 101
Tepelerden sahile: İnciraltı... / 103
Savaş gemisi ve denizaltıdan oluşan müze! / 103
İzmir'in plajları yok mu? / 104
İZMİR'İN ÇEVRESİ / 106
Menemen'den Bergama'ya... / 106
Çömlükler ve yumurtalı "Menemen"! / 106
Fokları görmeye Foça'ya gidiyoruz! (Şanslıysak!) / 109
Efsanevi Bergama'ya... / 113
Hiç bitmeyen sahil ve kaplıcalar diyarı: Dikili! / 124
Denizden uzak İzmir! / 127
Çiçek kokulu Bayındır! / 127
Tam Bir Ege Kasabası: Tire! / 129
Yine tam bir Ege kasabası: Ödemiş! / 137
Şehrin batısı: Azılı tatilcilerin İzmir'i! / 142
Bir Bodrum var bir de Çeşme! / 142
Sahilden Efes'e, Güney İzmir! / 146
Güzel Sahiller Diyarları... / 146
Tarihle Dopdolu Selçuk! / 148
Ve... İzmir seyahatimizin sonu... / 155

YOLA ÇIKIYORUZ!

Seyyah olan sadece Evliya Çelebi miymiş? Hiç de değil! Sizin ondan ne eksiginiz var? “Bir at!” dediğinizi duydum sanki. Ama artık atlı yaya seyyah devri değil! Otomobil, otobüs, tren, daha hızlı tren, gemi ve uçak devri! Eskiden aylar yıl-

lar süren seyahatler şimdi birkaç günde şıp diye yapılabiliyor! Yine de gezeceğimiz şehirde bol bol yürüyeceğiz tabii. O kadar da değil!

Peki, bu durumda biz ne yapıyoruz! Eğlenceli Gezi ekibi olarak hemen yollara düşüyoruz!

Gezgin demişler bize! Önce “Harikalar Diyarı İstanbul” kitabı ile İstanbul’u, ardından “Güzel Ülkem Türkiye” ile ülkemizin dört bir yerindeki en ilginç yerleri gezdik. Bursa el kitabımız elimizin altında rüya gibi bir seyahate çıktık. Ama bunlar yetmez! Bu muhteşem ülkede daha gezilecek-görülecek öyle inanılmaz yerler, öyle ilginç eserler, öyle harikulade şeyler var ki! Hepsini görmeliyiz!

İşte, “Eğlenceli Gezi” kitaplarımızla yapacağımız bu! Sayfaların arasından ülkemizin dört bucağını dolaşacağız. İddiasına varım “Gezmek gibisi yokmuş!” diyeceksiniz.

Bu sefer en güzel, en muhteşem şehirlerimizden birine gidiyoruz! Ege'nin incisi, İzmir! Bu geziyi kaçırırsanız çok pişman olursunuz.

Ah şu İzmir'in havası

Her ne kadar "İzmir'in havasına güvenilmez" denilse de en azından burada diz boyu kar yığınlarına saplanma ihtimalimiz yok! Yine de 20-30 yılda bir şöyle hafif bir kar yağışı, yarım, bilemediğiniz bir saat şaşırtabilir sizi o kadar!

ŞOK GÜNDEM: İzmir'e kar yağar mı? Yağana kar denir mi? Eh, ülkemizin büyük bölümünde görülen kar yağışıyla kıyaslanamasa bile, İzmir'in yükseklerine, etrafına da şöyle bir uğrayıverir kar! Kent merkezine ince bir örtü bırakacak kadar kar yağışı ise 1991'in ardından tam 21 yıl sonra 2012'de bir kez daha gerçekleşti. Buna alışık olmayan İzmirliilerin sevinçleri ise görülmeye değerdi. Herkes sokaklara çıktı ve bol bol hatıra fotoğrafı çekti. Acemice kartopu oynamaya ve kardan adam yapmaya çalışanlar ise belediyeden hemen bu konularda kurslar açıp, halkın kar kültürünü arttırmaya çalışmasını istediler!

Eee ona da denk gelir misiniz bilemiyoruz! Sonuçta biz de burada meteoroloji istasyonu işletmiyoruz! “Kırk yılın başı İzmir’e geldim onda da nasıl olduysa soğuk havaya rastladım!” diyorsanız şehrin içinde bile bulunan kaplıcalar ne güne duruyor ki! Sıcacık!

İzmir’in sadece havasından, suyundan bahsedecek değiliz elbette! Aslında denizine, kumsallarına uğrayacağız ama güneş altında pineklemenin de bir sınırı var!

İzmir’in en güzel mekânlarında, İzmir’e özel yiyecek içecekleri tadacak, tarihi alışveriş merkezlerinden sakın ve sessiz doğal alanlara uzanacak, binlerce yıllık geçmişe sahip şehrin adeta soy

ağacını çıkaracak, beşiği olduğu medeniyetlerin muhteşem kalıntılarını keşfedeceğiz!

Şehrin içindeki süslü püslü köşkleri, malikâneleri enfes mimari özellikteki binaları, camileri, hanları, hamamları ve başka hiçbir şehirde göremeyeceğiniz İzmir'e özgü güzellikleri göreceksiniz! Kaçırmayın!

Şimdi, yeni bir seyahate hazırsanız, haydi buyurun! Bakalım İzmir'de sizi neler neler bekliyor? Ama gideceğiniz yeri daha iyi tanımak için önce kısa bir tarih turu yapalım, ne dersiniz?

İzmir'in Uzuuun ama Renkli Tarihi!

İzmir'in geçmişini çooook eskilerde aramak lazım. Hatta öylesine geriye gitmek gerekir ki bilgilerimiz, tarih biliminin sınırlarını aşar ve küt diye efsanelere çarpar!

Daha düne kadar 5.000 “yılıık” bir geçmiş olduğu sanılan İzmir, 2003 yılında Bornova'daki Yeşilova Höyüğünün keşfedilmesiyle, bir anda 8.500 yıllık bir maziye sahip oldu.

Taa, neolitik çağlar denen ve günümüzden 8-9.000 yıl öncesine kadar uzanan zamanlardan kalma kaplar, eşyalar derken, evler, sokaklar ve mini bir kentin kalıntıları bile bulundu Yeşilova'da.

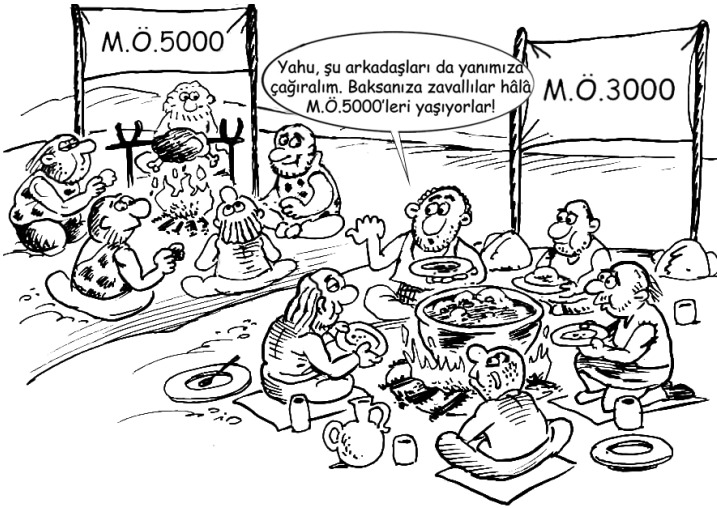
BU MÜTHİŞ KEŞİF NASIL YAPILDI?

Oldukça tuhaf ve komik bir hikâye! Belediyeler, Bornova'daki kamu arazisinden toprak alıp, yetiştirecekleri ağaçlar için park ve bahçelere serpiştirirler. Ancak, arkeolojik taş ve metal buluntuları çok küçük parçalar halinde olduğundan kimse fark etmez. Bir gün Buca parkında gezinen bir emekli, tesadüfen buluntuları görür ve avuçlayarak İzmir Arkeoloji Müzesi'ne götürür. Toprağın nereden alındığı tespit edildikten sonra bölge 1. derece arkeolojik sit alanı ilan edilir ve kazılar başlar! Bu, tamamen doğrudur!

Milattan önceki bu bilinmeyen zamanlarda İzmir ve çevresine birçok insan topluluğu yerleşmiş, ellerinden geldiğince, evlerini, kentlerini dayayıp döşemişler. Urla Limantepe’de, Kemalpaşa-Ulucak Höyüğünde, M.Ö.5.000’li yıllardan sonra ise Menderes Tahtalı Baraj Havzası ve Baklatepe’de, Selçuk - Çukuriçi Höyüğünde yaşayıp gitmişler.

M.Ö.3000’li yıllardan itibaren başlayan Tunç Çağları ise, hem İzmirliilerin sayılarının arttığı, hem de kazılar sonunda müzelerde sergilenecek kalıntıların daha da bol bulunduğu bir dönem oldu.

Küçük Yamanlar, Bornova-İpeklikuyu, Pınarbaşı-Yassitepe, Karaburun-Limancıkburnu, Menemen-Helvacıköy, Bozköy ve özellikle de

Bayraklı-Tepekule, dönemin İzmirliilerinin tercih ettiği yerlerdi.

Ama bakmayın İzmirli dediğimize! Aslında Milattan önceki yıllarda buralarda yaşayanların kim olduklarını da köylerine kentlerine hangi ismi verdiklerini de bilmiyoruz. Çünkü geride ne üzeri yazılı dikili bir taş, ne de şöyle kilden de olsa minicik bir tablet bırakmışlar! Belki buna gerek görmediler. Ama yazının icadından henüz haberlerinin olmaması iyi bir mazeret olabilir!

İŞTE İLK İZMİRLİLER!

M.Ö. 3000’li yıllardan itibaren İzmir’de yaşadığı bilinen ilk topluluklardan birinin Luwi veya Lelej denilen bir halk olduğu sanılır. Dolayısıyla İzmirliilerin bilinen ilk hemşerileri bunlardır.

İlk şehir yapıları; evleri, sokakları, surları, tapınakları, sarayları ve limanları bulunan Bayraklı-Tepekule’deki bu şehre Hititler zamanında “Tismurna” derlerdi.

Ama ta ki M.Ö.15. yüzyıla kadar!

Efsaneye göre, bu tarihlerde Karadeniz’in yağmurlu havasından bıkararak, Ege’nin sıcak kıyılarına inen ve tarihin en alışılmadık savaşçıları olan Amazonların Kraliçesi, bölgeyi ele geçirince şehre de kendi adını vermiş; Smyrna...

Yani, İzmir bir kızın adı! Belki de şehir bu yüzden çok daha güzel!

**KADIN SAVAŞÇILAR:
AMAZONLAR!**

İzmir'in isim "babalığını(!)" yapan Amazonlar, Eskiçağ'ın efsanevi kadın savaşçılarıydı. Doğan erkek çocuklarını babalarının yanına gönderir, kız çocuklarına ise at üzerinde ok ve yayla savaşmayı öğretirlerdi. Çoğu erkekten daha güçlü, acımasız ve savaşçıydılar. Baksanıza çatır çatır İzmir'e kadar gelmişler!

M.Ö.1200'lü yıllarda ise sadece kuzeyden ve denizlerden geldikleri bilinen ama hayli kavgacı oldukları su götürmez kavimler Anadolu'daki Hitit Krallığını yıkarken, yine kuzey bölgelerinden inen ve ortalığa dehşet saçmakta diğerlerinden aşağı kalmayan Dorlar da Yunanistan'daki Helen uygarlığını yerinden yurdundan ettiler. Böylece Batı Anadolu o dönemde yolgeçen hanına döndü. İzmir ve çevresine dışarıdan iki halk daha yerleşti. Helen diyarından gelen Aioller, Bergama gibi şehrin kuzey bölgelerini, onlardan sonra gelen İonlar ise Gediz ve Büyük Menderes arasındaki bölgeyi tercih ettiler.

BİR DOR SAVAŞÇISIYLA SÖYLEŞİ:

Muhabir: Efendim Aioller ile İyonların göç etmesine siz sebep olmuşsunuz?

Dorlu Savaşçı: İşimiz bu!

Muhabir: Ama işgal ettiğiniz toprakları sonra siz de terk etmişsiniz!

Dorlu Savaşçı: Yahu meğerse adamların memleketleri zaten dağlık-taşlıkmış. Biz bile yaşayamadık orada!

Muhabir: Yani buradaki halklara bir bakıma iyilik ettik mi, diyorsunuz?

Dorlu Savaşçı: Ha şunu bileydin! Hem nerede hareket, orada bereket! Değil mi?

Muhabir: Pes diyorum!

Derken, M.Ö.7. ve 8. yüzyıllar İzmir'in en pırıl-
tılı dönemi oldu. Düzenlenmiş bir çevre temizliği
kampanyasından değil canım, hem ticaretin, hem
kültürün, hem de dinî yaşamının merkezi hâline
geldiği için. Baksanıza antik çağların en büyük
şairi, Homeros bu dönemde yaşadığı için mem-
nun olsa gerek. (Ayrıntılar için Homeros Vadisi
gezimizi bekleyin!)

Zamanla misafirlerinin sayısı artan İzmir,
M.Ö.7. yüzyıldan itibaren Frigler için de yaşanı-
lası bir yer oldu.

Ancak aynı yüzyılda Frigya'nın gücünü yitirme-
siyle, Lidya, Asur ve Kimiri kavimleri bölgeye göz
diktiler ve bundan sonra millette ne huzur ne de
refah kaldı. Sonunda içlerinde en güçlüleri olan ve
tam bir "sahil kentleri avcıları" gibi hareket eden

Lidyalılar, İzmir ve kıyı kentlerini ele geçirdiler ve ortalığı yakıp yıktılar. Şehrin sakinleri de Bornova, Naldöken, Pınarbaşı, Narlıdere ve Buca'ya kısa mesafeli göçler yapıp, buralarda yaşamaya başladılar.

Doğrusu Lidyalılar ne kadar güçlü bir medeniyet kurmuş olsalar da (Eğer, "Para-Mara Makara" adlı kitabımızı okuduysanız Lidyalıların hayli akıllı olduklarını hatırlarsınız. Zira parayı onlar icat etmişlerdi!) İzmirliileri hiç rahat bırakmadılar, adeta onlara esaret hayatı yaşattılar. Ne var ki İzmirliilerin 50 yıl kadar süren bu bahtsızlıkları, üstüne 200 yıl kadar daha sürecek bir başka kavmin gelmesiyle daha da beter bir hâle geldi. Bu kez İzmir Perslerin egemenliği altına girmişti. Şehir halkı ise bazen onlara karşı, bazen onların yanında savaşmak durumunda kaldı ama ne huzurları kaldı, ne de ceplerinde paraları... Giderek fakirleştiler ve eski güzel günler mazide hayal oldu!

Ta ki Büyük İskender'in büyük, hızlı ama bir o kadar da kısa süren bir dünya imparatorluğu kurmaya karar vermesine kadar...

Efsaneye göre, Makedonyalı İskender M.Ö.334'te Persleri yenerek geldiği İzmir'de, onca yolun ve çarpışmanın yorgunluğunu ormanlık Pagos Tepesi'nde hafifçe kestirerek atarken, rüyasında su perilerinin yeni İzmir kentini tam da uyuduğu yere kurmasını istediklerini görmüş.